

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Aprilis' 18-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Portugallia.

A' *Párisi* újságlevelek szerént, így irtak *Lisbonából* Mártz. 6-dikán: — „Néhány napok alatt sok Anglus tisztek érkeztek ide vissza hazájokból, kik a' mi armádánknál szolgálnak, 's Angliában oly parantsolatot kaptak, hogy útozzanak vissza Regimentjeikhez. Generális *Beresford* a' fő vezér, minekutánna a' Spanyol határszélek mellettlevő Portugallus várakat megszemlélte, útját *Londonba* vette, a' hova, mint erősítik, igen fontos okokra nézve hivattatott. A' Portugallus armáda deréklábon áll; a' Regimentek' száma mind telyes; a' politikai felegzetek, mellyek a' Portugallus és Spanyol Országlószékek' fejefelett feltornyzódtak, naponként terhesezni látszanak. A' Spanyol Országlószék telyességgel nem akarja *Olivenza'* várát Portugalliának vissza adni, melly a' veszekedés' almája. Nagyon megjegyzésreméltó dolog, hogy a' Spanyolok és Portugallusok, minekutánna a' közönséges ügy mellett egy darabig, azon egy zászló alatt, ditséretreméltó iparkodással és alhatatossággal tsatáztak volna, most a' régi gyűlölséget ismét megújították egymás ellen. Mitsoda következései lehetnek ezen egyenetlenkedésnek, még most bajos ellátni: de tsakugyan vannak, a' kik azzal biztatják magokat, hogy a' két Országlószékek még szépen meg fognak egygyezni.“

Nagy Britannia.

A' *Manchesteri* újságlevelekben ilyen hivatalszerént való hirdetést adtak-ki az

ott lévő előljárók Mártzius' 29-dik napján: —“

„A' *Manchesteri* Magistratus és Politziai hivatal, elmúlászthatatlan kötelességeknél lenni esmerik a' közönséget tudósítani affelől, hogy ők egy igen vakmerő és nagyon bünös özszeesküvésről vettek, oly tudósításokat, mellyeknek méltán hitelt lehet adni. Ennek az özszeesküvésnek tárgya nem egyéb, hanem egy nyilvánóságos *Insurrectió* és *Rebellió*. —

„Nyilvánóságos dolog, hogy bizonyos személyek, kik nem tsak ezen kerületben hanem a' távolabb fekvő kerületekben lévő legfőbb városok' Deputatusaiknak adják-ki magokat, belébonyolódva vannak ezen özszeesküvésbe. Az özszeesküvés' plánumában *Manchester* van meghatároztatva, hogy legelőször megtámadtasék, 's az ördögös megtámadásnak szempillantatja, a' hónapi napnak, vasárnapnak, Mártz. 30-dikának, éjtzakájára, van határoztatva. —

„Már minden előrevaló vigyázásbéli, 's a' titokbanvaló maradással megegyezhető eszközök elővétetve vannak. Oly eszközöknek elővetettése választatott, mellyek, mint remélnjük, elégségesek fognak lenni ezen átkozott fortélynak megakadályoztatására. Számos katona erő áll talpon a' polgári tisztviselők' segítségére! —

„Mindazonáltal, azon nyughatatlankodtató és nagyon sürgető környülállásokra nézve, mellyek ezen árulással özszezsatoltatva vannak, tsaugyan szükségesnek

lenni találtatott az, hogy a' lakosok, a' magok személyes bátorságokért, ezen hirdetés által meghivattassanak, hogy, mint hazájok' és önnön magok' barátjai, haladék nélkül előálljanak, 's nyilvánosságosan kifejezzék, melly nagyon undorodjanak ök ettől a' gyalázatos özszeesküvéstől, 's hogy a' társasági rend' ellenségeinek adják tudtokra, hogy sem erőnek sem bátorságnak dolgában nintsen fogyatkozás, minden próbatételeknek, akár melly nagy mérészséggel és hirtelenséggel tétetődjenek, hathatós visszaverettetésekre. —

„A' feljebb említett Deputátusoknak gyűlésekben ma már tizenegy személyek elfogattattak; ezen gyűlésnek helyét és idejét tudták a' Magistrátus és a' Politziai hivatal; 's effelől már a' Ministerium is tudósítatva vala. Ötön olyanok vannak az elfogattattak között, kiknek elfogattatások eránt a' Ministeriumtól érkezett a' rendelés.“

Egy *Manchester*i lakos így irt onnét ezen környülállásokról Mártz. 29-dikén (éppen a' melly napon ott a' Magistrátus ezen hirdetést kiadta) délutánni 4 órakor: — „Azólta, hogy a' katonaság az utóbbi népgyűléseket egyszerre elszéllesztette vala, a' közönséges indulatnak szemmel-látható feszességét nem kevés nyughatatlansággal szemlélték a' városnak azon lakosai, a' kik affelől tudósítatva valának. Mindenféle hírek és gyanakodások kezdettek vala szárnyalni: de a' valóságról csak a' tisztviselők valának tudósítatva, kik azt titokban tartották. Az özszeesküvésnek ördögös minémüése 's titkos földözése mindeneket eltsüggesztett és bámulásra indított. Azok a' tizenegy elfogattatott Deputátusok, kik a' ma kijött (feljebb előfordult hirdetésben) említettnek, a' *Börzeháztól* egy óra távolságra egy nyomorú kortsmán gyülekeztek vala özsze. Más hetek egy pintzében fogattattak-el. Mindeniknél magánál találták az írásaikat, de a' dolog' valóságos kör-

nyülállásairól még sem lehetett semmi bizonyost megtudni még eddig, mivelhogy titokban foly a' kikérdeztetéssek. Egy *Dragon*os tsoport éppen most kísér az ablakom alatt más öt foglyokat; ezeket *Middletombol* hozták-be ide éppen ezen özszeesküvésért. Az egygyiknek neve *Banford*, ki a' minap, mint *Middletoni* Deputatus *Londonban* volt. *Nedin* nevű politziai tiszt, a' ki *Londonbol* küldetett vala *Middletonba* ezen személlyeknek elfogattatások végett, azt beszéli, hogy a' jeladások, mellyek a' *Middletoni* egygyik halom' tetejéről a' másikkra szolgáltak, oly nagy sebességgel folytak, hogy ő és az ő társai, az alatt míg ott tartózkodtak, azoknak mivoltát ki nem kabalázhatták. —

„En nem próbálom ezen özszeesküvésnek, melly itt egy szempillantatig ily nagy ijedséget okozott, környülállásos leírásába belé botsátkozni. A' támadás' kiütésének kezdetét egy rakétának kellett volna jelenteni, mellyet a' Sz. Péter' templomáról akartak felbotsátani. Úgy volt az egygyezés, hogy a' külső városokban lévő kereskedőbóltok' irószobáikba, hosszú vas vagy egyéb értz rudakon, gyújtó rakétákat dugjanak-be azoknak ablakaikon, 's azokat belőlről meggyujtván az ezáltal okozódó lárma a' katona és polgári tisztikarok ki fognának a' külső városokba futni, melly alatt a' porsereg a' belső városban az ott maradott tiszteket, fogházakat, 's kaszarmákat magtámadhatná. Ezen özszeesküvésnek szörnyű szélesen kiterjedő ágazatai vannak. Úgy volt a' határozás, hogy *Birminghamban*, *Nottinghamban*, *Derbyben*, és több más városokban, egyszermind essék a' támadás. Nagy szerentse, ha a' politziai előljárók, ily nagy előrevigyázással 's munkássággal megelőzték a' veszedelme, mint nállunk történt. Erössítik, hogy a' tizenegy elfogattatott Deputátusok az Országnek minden részeiről valók, 's hathatós te-

hetséggel bíró emberek a' magok iparkodásaiknak kerületében. Most (délutáni 4 órákor) nagy tsendesség van az egész városban; a' vigyázás nagy; a' katonaság megszorított; csak a' politziai katonák' számát 2000-re lehet tenni; a' jövő éjjel pedig, mint halljuk fel fogják olvasni az úgynevezett *Watch*-és *Ward*-Aktákat." — (Ez eddig a' magános irónak tudósítása vala.)

A' *Ministerek' Kurirja* Londonban, ilyen tudósítást adott-ki ugyan ezen tárgyról, Mártzius' 31-dikén estve, ily felyülírás alatt: —

„*Complott* (öszszeesküvés) *Manchesterben!* —

„Egy időtölfogva készen tartottuk magunkat arra, hogy valamely támadásnak vagy *Rebellionnak* bűnös plánuma, noha már az Országlószéknek sietve elővett hathatós eszközei ezt egy szempillantatig elhárították vala, az országnak némely részein ki fog ütni. Mártziusnak utolsó hete vala a' támadásra 's vérferedőtsinálásra határoztatva. Fennhangon ki vala hirdettetve. Azt, hogy ez szerentsésen végre fog hajtódni, a' *Spafieldi* újságlevelek, mellyek a' *Watsonok'* próbatételéről csak azért irtak vala megvető hangon, hogy nem az ő kivánságok szerént sült-el, betsülletjekre erősítették. Tegnapestve tudósítást veve az Országlószék, rendkívülvaló siető posta által egy legfelettebb öszszeesküvésnek kinyilatkozásáról, melynek *Manchester* vala a' fészke, 's a' melly az ott lévő Magistrátusnak nagy vigyázása által akkor hárított-el, mikor kiütésének szempillantatja eljött volna. Szomorkodva kimondjuk nyilvánosságosan, hogy *Manchesterben* 's a' vélehatáros tartományokban, nem csak tsupa nyúghatatlanságnak ohajtása, nem csak roszra célzó hajlandóság, hanem oly dühös rendetlenségnek lelke uralkodik, melyből nyilvánságos rebellió akart lenni, 's már tökéletesen meg is érleltetett vala.

A' támadás' lelke különösen *Stockport*'s *Manchester*' környékeit lepte-meg, köröskörül valami 20 mértföldnyire: de kiterjednek az öszszeesküvésnek elágazásai Angliának más nagy városaira is."

„Ugyan ezen napon (Mártz. 31-dikén) éjfélutáni 1 órákor: —

„Nyoltz, nagyon gyanus tekintetű személyek, éppen ezen szempillantatban érkezének-meg. *Manchesterből*, közönséges fedeletlen szekeren hozták őket. A' nehéz vasat, a' mely rajtok vala, itt levették róllok. A' két Státushajdúk, kik ide hozták őket, azonnal a' Státusministerium' Cancelláriájába mentek hírt adni."

Ezen személyekről a' következő napon (April. 1-ső napján) külömbkülömb jegyzéseket adott-ki ugyan ezen Kurir. Egygyiket Orvos-Doktornak mondja lenni. A' másiknak *Bonford Samuel* nevet ad. Ez nagy talentumokkal bíró, 26 esztendősi ifjú ember. A' vers úgy foly a' szájából, mint a' másébul a' közönséges beszéd. A' télen Decemberben a' Deputátusok' gyűlésében *Cobbet* ellen disputált volt azon tárgyra nézve, hogy minden embernek jussa legyen a' Parlamentomi tagok' választásában voksolni. A' többek porseregbéli emberek; egy olyan van köztök, hogy sem írni sem olvasni nem tud. — Az öszszeesküdtek (írja a' Kurir) oly vigyázók, 's jeladásai oly hirtelen terjedők voltak, hogy a' Ministérium' postáinak *Manchesterbe* lett megérkezése előttök titokban telyességgel nem maradhatott: hanem másfelől oly bizonyosoknak 's oly elhatalmasodottaknak lenni gondolták magokat, hogy már semmitől nem féltek, 's minden célzássaikról bátran beszéllettek. Ez indította a' Manchesteri tisztviselőket arra, hogy a' fellyebb találtató hiradást már a' támadás' kiütése előtt való napon kiadták; 's azon túl meg nem engedték a' lázzasztóknak, hogy valahol, csak nem nagy számmal is öszszese-

regelhessenek, melynek az a' következése lett, hogy hijába voltak sokan, mert a' jelenlévő fegyveresek sohol öszszegyülni nem hagyták őket.

A' *Manchesteri* újságok 's egyéb levelek erősítik, hogy az öszszeesküdtek' czélzása a' lett volna, hogy minden kereskedő boltokat, bankos házakat, és közönséges épületeket semmivé tegyenek, a' tisztviselőket megöldökljék, 's a' fogházakból minden gonosztévőket kibotsás-sanak.

Cumberland tartományában a' *Carlisle* vidékeken is zenebonáskodások történtek a' múlt hónapban. A' takátslegények 's egyéb kézi munkások 21-dikben éjjel, *Grisdale* nevű helységben öszszesereglettek, oly czélzással, hogy némely házakat kiprédáljanak, és semmivé tegyenek: hanem ekkor a' nélkül, hogy valamit tsináltak volna, nem tudják miért, széllyel oszlottak; 24-ikben azon helyen, a' hol az úgy nevezett Reformátorok szokták gyűléseiket tartani, megint öszszet csoportoztak, 's estvéli 10 óratájban a' *Carlislei* Sandfield nevű kikötőhely felé indulván, itt egy kortszába 's egy magazumba berontottak; az utólsóban ugyan szerentsére semmit nem találtak, hanem a' kortszmán minden bort pálinkát megittak; 's onnét egy malomba mentek, a' honnét a' lisztet 's búzát elvitték. Sokan elfogattattak közzülök 's egyebek közt egy 16 esztendőös leányka is, liszt és kása találtatván nálla; egy gonosz legényre reálött a' politziai katona, de még is elment az ifjú, minekutánna magát sokáig igen vakmerő módon védelmezte volna.

A' *Cobbet*' egész bútsuzó levele, melyből a' múlt kedden némely kifejezések a' Magyar Kurirban is találtattak, ennyiből áll: —

„*Liverpool* Mártz. 26-dikán, 1817. Az én *Amérikába* való elútozásomon tsak azok tsudálkozhatnak, a' kik nem gondolkoznak. Indító okaim kevés napokalatt, gon-

dolom Apr. 8-ikán ki fognak jöni nyomtatásban. Mindazonáltal szükségesnek lenni itélttem addig is közönségessé tenni, hogy én Angliában egybetsületes személyt, illendő módon meghatalmaztam azeránt, hogy ügyesbajos dolgaimat elintézzé 's elvégezze. Hazámfiái eránt legtisztább hálaadással tartozom 's örökké is tartozni fogok. Hazámból tsak feleségemet 's gyermekeimet viszem-el magammal, és ezek tsakugyan az én tulajdonaim. Angliát örökké inkább fogom szeretni, mint akár melly egyéb országot; soha más Státus' alattvalója vagy polgárja nem leszek: tsakhogy sem én sem az enyimek nem akarnak egy olyan Országlószék alatt élni, melynek hatalma van arra, hogy bennünket önnön tettzése szerént tömlőtzbé zárathasson; 's valameddig töllünk fog függeni, addig mi egy ily Országlás' systemája alatt sem élni sem meghalni nem akarunk. Hogy Londonban és a' tartományokban lévő sok barátaimtól bútsut nem vettem, tsak azért történt, hogy a' bútsuzódás igen keservesen esett volna szívemnek. Tulajdonom és érzékenységem által nagy áldozatot teszek: azonközben, bár melly nagyon és keservesen érzékenyittsék is szívemet elhagyott barátaimnak emlékezete és minden egyebek, a' mik előttem *Hampshire*' tartományában kedvesek valának, tsakugyan vigasztalásomra szolgál minden kárvallásaimra nézve annak meggondolása, hogy mind azokkal a' jókkal, mellyeket most oda hagytam, tsak egy Státustitoknok - Ministernek szabad akarátjaszerént élhettem. Mikor a' dolgoknak ezen rendje Angliában megszünik, akkor ide én is visszatérek. —

„*Cobbet William.*

A' Lord *Cochrane*' és *Cobbet*' Amérikába való utazássokrol így irnak *Londonbol*: — „Anglia azon a' ponton áll, hogy két hires embereit elveszesse. Egyiknek neve *Cobbet*, egy újságíró, ki-

től ugyan éppen minden főbéli talentumot meg nem tagadhatunk: de a' mellyet ő megalatsonyított azáltal, hogy minden pártos részek' trombitájává lett; ma labáival tapodta azon pogányistenképet, kinek tegnap tömjénnel áldozott, 's a' kit ma ismét kész leszen felmagasztalni, tsak hasznot reménljen tőlle. Már rég' hogy a' néphezszító dühösebb emberekhez (demagogusokhoz) tsapta magát; és ha Anglia még eddig semmi új Revolúción által nem esett, bizonyosan nem azért történt, hogy azon ezen emberek eléggé ne' iparkodtak volna. Ő már hajóra ült két fiaival *Liverpoolban*, 's Amerika felé evez. Egy újságot adott-ki *Politikai Register* nevezet alatt. Darabját tsak fél garason adta, még is sokat nyert rajta, mert felettéb sok kelt-el. Az egész országba vitték mindenfélé, 's minthogy ily nagyon oltsó volt, a' szegény ember is vehette 's olvashatta. Némelykor *hatvan ezer* nyomtatványt is eladott belőlle. Hanem azt mondják, hogy stempelezetlen adván-ki leveleit, most 8000 fontot (valami 80,000 pengő forintot) keresett rajta a' Fiscus, 's ezért vette volna magát a' kivándorlásra: de, mint mások erőssítik, a' volt kivándorlásának főbb oka, hogy a' *Habeas Corpus Akta* felfüggesztődven, attól félt, hogy a' Ministerek, kiket kiméltlenül motskolt, őket is be találják záratni. A' mi Lord *Cochranét* illeti, azt írják felőlle, hogy már valósággal kapott 10,000 font Sterlingeget költsön, 's egy majd fregát-nagyságú hajót vásárolván, legtanúltabb hajós legényeket gyűjtössze, 's mihelyest ezekkel a' hajót meg rakhatta, azonnal útnak fog indulni Déli Amerika felé.

Minthogy a' *Habeas Corpus Aktának* nevezete most ily sokat emlegetődik, némely iróink jónak találtak rolla a' következő jegyzéseket kiadni: — „Az I-ső Jákob, I-ső Károly, és II-dik Károly idejében, sokbelső nyúghatatlanságok ural-

kodván Angliában, 's ezek gyakorta kemény eszközökkel való élésre, de sok visszaélésekre is adtak alkalmatosságot. A' sok emberfogdosásnak néplázzadas lett a' következése. Az 1628-dik esztendőben egy kérelme jött-ki a' népnek ily nevezet alatt: *Petition of Right (Igasságért való kérelem)* melyben ezeknek a' sok fogdosásoknak megszüntetése kívántatott, 's I-ső *Károly* által meg is ígértetett. Hanem II-dik *Károly* nem tartván-meg ezt a' törvényt, alatta ismét nagyon folytni kezdett az emberfogdosás, melly miatt az Auglus nép ismét feltüzesedvén, II-dik *Károly* 51 esztendőknél eltétele után (1679-ben) kénytelenített a' Parlamentumnak egy határozását megerössíteni, melyben szorosán fejeztetik, hogy miképpen kellessék az elfogattatott személyekkel bánni. Tudniülük, elfogattatván valaki, vagy azonnal tudtára kell adni, hogy mi okon fogták-el, vagy mindjárt el kell botsátani; kikérdeztetésének 24 órák alatt véghez kell menni; ha ártatlannak találják azonnal el kell őket botsátani; ha ki nem jön ellene, hogy a' Státus ellen tett bűnnel vádoltathatik, ha egyébként hünösnek találják is, így is el kell botsátani, tsak egy kezeset állíttson. Az a' törvény, melyben ezen szoros határozások kifejeztetnek, ezen szókon kezdődik: *Habeas Corpus*, 's ezen első szavaiért nevezik *Habeas Corpus Aktának*, mint a' Pápák' Bulláit is azon szókról szokták nevezni, a' mellyeken kezdődnek. — Ezen Aktát tsaka' Parlamentum függesztheti-sel, vagy teheti erőteleenné, de tsak bizonyos meghatározott időpontig. Előszöri megszüntetődése 1721-ben, 's a' más rendbeli az 1793 és 1794-dik esztendőkben a' Frantzia revolúción miatt történt, melly két utolsó esztendőkben oly nagyon féltették ezen revolúción tüzének harapozása miatt az Angliai Constitúción és thrónust is a' felfordulástól, hogy nagyobb bátorságnak okáért ezen Aktát is felfüg-

gesztették volt, 's azután meg is nyujtották még egyszer felfüggesztetődésének idejét. Most, mint tudva van, ismét megszüntették ezt a' jövő Julius' 1-ső napjáig.

B e l g i u m.

Brüsszelben Mártz. 27-dikén ment véghez fényes pompával az *Oraniai Örökös Princz* fiának ker. sztsége. *Wilhelm, Sándor, Pál, Fridrik, és Lajos* nevet kapott. Keresztattya volt az Angliai Régens Princz, kinek képét Lord *Clancarty* viselte, ki e' végre oda küldött vala.

A' Genti Püspökre nézve, kirül némely újságok azt irták vala, hogy Frantziaországba általszaladott volna, így ír a' *Genti* újság: — „*Broglío* úr nem szaladott Frantzia országba, mint említődött. El se' távozott megyéjébül, melynek most visitálását folytatja. Az elszökés ezen Úrnak sem characteréhez sem állapotjához nem látszik illeni.“

A' *Genti* Püspökről Hertzeg *Broglío*rol ezeket jegyzik-meg a' közönséges levelek: — Ezen Püspök, ki most ily nagyon magára vonta a' figyelmetességet, 50 esztendő ember. A' revolúzió' kezdetén Frantziaországból kivándorolván, Lengyel országba ment; ott néhány esztendőig lakott; 1803-ban Frantziaországba visszatérvén, ötöt *Bonaparte* elébb Udvari Pappá, azután, 1805-ben *Aquibéli* Püspökké nevezte, Kardinálissá is határozta, ismét későbbre (1807-ben) *Genti* Püspökké tette; a' hol ő magát azon törvénytelen ségeknek, mellyet *Bonaparte* az Anyaszentegyház ellen elkövetett, sokáig ellenek szegezte; 1811-ben végre elfogattatott 's a' *Vincennesi* fogházba vitetett, melyből csak az 1814-dik esztendőben menekedett-ki, a' midőn a' *Genti* Püspökséget ismét visszakapta.

Spanyol Amerika.

Az Amériikai Spanyol tartományokból, kedves de kedvetlen tudósítások is érkeztek. A' kedvesek közzé tartozik, a'

mit *Cüraszaóbol* és *Santa Mártábol* irnak, hogy Generális *Bolivar*, ki az insurgenseknek 900 emberekkel segítségkre ment 's *Barcellonától* nem messze a' szározra kiszállott vala, ismét megverettetett, 's 500 emberekknek elvesztésével ismét elfutott volna. — Kedvetlen ellenben az, hogy az insurgens prédáló hajók rajmódjára nyüszgenek a' tengereken, kivált a' *Meksikói* öblökben, 's nagyon akadályoztatják a' kereskedést, kivált a' Spanyol kereskedők' hajóinak igen sok kárt tesznek. — Az az igen rossz hír is szárnyalni kezdett vala Febr. 11-dikén *Uj-Orleanban*, hogy a' *Karthagenai* lakosok a' Királyi seregeknek egy Regimentjét a' magok' részekre hódítván, ennek segedelme által a' várat a' Királyi seregektől elvették 's az insurgenseknek által adták volna. Hanem ezen fontos hírnek még megvalóságosulás kívántatik.

A' minapi szerentséjeket a' *Meksikói* insurgensek *Boquillánál* egy oly stutzos csoportnak köszönik, melly egy Obersternek vezérlése alatt, önként-vállalkozással ment az Egygyesült Státusokból az insurgensekhez. Ilyen önkéntvállalkozók sokan mennnek most oda, de nem az Egygyesült Státusok' Országlószékének tudtávai, hanem tsak önként való magok' elszánásával 's előmenetelnek reménlésével. Az említett Oberstert Oszályos Generálissá nevezték az insurgensek.

Frantzia Ország.

Eszlingi és *Rivoli* Hertzeg Marschal *Massena*, Párisban a' kastélyában, hosszas betegeskedés után April. 4-dik napján, életének 59-dik esztendejében, meghalt. *Nizzában* született 1758-ban. Eleinten tengeri katona volt; a' revolúzió'nak elkövetkezésével az *Olasz* ármádánál szerzett magának nagy hirt nevet, annyira, hogy szerentsés voltáért *Szerentse'* fiának neveztetett. A' *Rivolínál* és *Tigurumnál* történt ütközetek, *Genuának* védelmezése, 's az *Asperni* vereke-

dés, a' hol *Eszling* nevű falunak vakmeső védelmezése által, a' Frantzia armádának *Lobau* szigetére vissza takarodni időt szerzett, voltak legvitézebb tselekedeteinek helyei. Későbbi táborozásai Hertzeg *Wellington* ellen Spanyol országban és Portugalliában, nem voltak szerentsések. Azólta majd semmi munkásságot nem is mutatott. Az utolsó revolúciónak kiütésekor 1815-ben, tsak a' rendnekfenn tartatására tett valamit. Azólta szüntelen betegeskedett. Minden Európai Hatalmaságok' nevezetesebb rendczímereikkel diszeskedett. A' leggazdagabb Frantzia Generálisok közzé számláltak. A' katonák igen szerették, minthogy nem látta-meg minden tettjeiket. A' Párisi Monitör nagy hibát ejtett a' Massena' élete' leírásának előadásában, midőn azt mondja, hogy *Tigurummal* két legnevezetesebb vezérek ellen verekedett, t. i. *Károly* Fő Hertzeg és Marschal *Suwarow* ellen: pedig *Károly* Fő Hertzeg akkor a' Rénus' mellyéken Philipsburgtól nem messze állott, *Suwarow* pedig armádáját a' *Gotthardon* vitte kifelé Olasz országból; *Massena* General-Lajtnánt tsak *Korsakow* ellen verekedett; Austriaiak nem is voltak a' Tigurumi tsatában.

Elegyes Dolgok.

Irlandia: A' Dublini újságlevelekben egy proklamátzió tétetett közönséggé, melly által a' *Kildare* és *Triperary* nevű Gréfságoknak néhány Bároságaik, támadás' állapotjában lenni kihirdettettek. — *Szent Ilona*: Londonba Januárius' 29-dikéig szolló tudósítások érkeztek ezen szigetről, mellyek szerint *Bonaparte* jó egészségben volt, hanem a' velle való bánás' módjáért nagyon kedvetlenkedett. Hoszszas bennülése után Jan. 27-dikén tsakugyan kiment a' házból. *Bertrandnét* látogatta-meg, a' ki 12 napokkal azelőtt egy fiú gyermekkel lebetegedett vala. — *Orosz birodalom*: Státustanátsos *Starknak* felvetéseszerént, az Oroszbirodalom' pénze áll most: 20

millió arany és ezüst, 25 millió réz, és 577 millió papiros (Assignata) Rubelekből. A' 25 millió réznek belső betsét $6\frac{3}{4}$ millióra teszik; az Assignáták, névszerént való betseknek $\frac{1}{4}$ részében járnak. Az egész summát tehát 170 millió ezüst Rubelre lehet tenni. A' papiros' betsit lassanként való beváltás által emeli a' finantziai igazgatás.

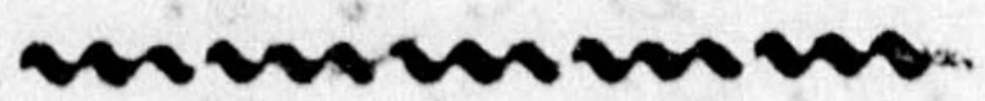
B é t s.

Az *Austriai Boobachternek* tegnap kijött darabjában olvassuk, hogy itt egy nagyon érzékenyítő ájtatosság ment légyen véghez e' hónap' 14-dikén. Véghe Amália, a' Nagy Méltóságú 's nagy érdemekkel tündöklő *Végh István* úr ő Excellentiájának, Titkos Tanátsosnak, a' Sz. István Király' Rendje közép keresztesének, N. Baranya Vármegye' Fő Ispányának, Fő ország' Biztossága' Direktornak, Kir. Helytartói Tanátsosnak, 's Élete' párjának *Végh Amáliának*, született Almásy Gróf Kisasszonyinak, Csillagkeresztes Dámának, kedves leánya, 's két, több mint 60 esztendőig tartott szolgálatjok által magokat az Austriai Monarchiában igen érdemessé tett, 's magoknak ditső nevet szerzett, de már meghalálozott, nagy embereknek, *Végh Péter* ő Excellentiájának, Titkos Tanátsosnak, a' Magyar Királyi Udvar' Fő Birájának, a' Szent István K. Rendje' nagy keresztesének, 's N. Baranya Vármegye' Fő Ispányának, 's Gróf Zsadányi 's Török Sz. Miklósi *Almásy Ignácz* úr ő Excellentiájának, Lovasság' Generálisának 's egy Huszár Regement' Tulajdonosának unokája, a' *Rennweg* nevű külső városban lévő *Salesianita* klostromban, ezen Szerzetesek' ruhájába a' mondott napon felöltözött. Minden jelenlévőket könyvezésre indító ájtatossággal, 's arravaló mennyei hivattatás által lett választatást bizonyító buzgósággal, fogadta-el Amália a' Császárné ő Felsége' keziből a' fátyolt, 's az ezen nagy megkülömböztetés' és kegyelem' emlékezetére, *Karolina* klostromi nevet kapott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Szakszoniai Antal Princz és Hitvese *Mária Theresia* Austriai Cs. Fő Hertzeg-
aszszony, e' hónap' 11-dikén Budára ér-
keztek. Palatinus ö Császári fő Hertzeg-
sége Csabáig eleikbe ment kedves ven-
dégeinek.

Levegői Nevezetességek.

Európában, kevés kivétellel, már
öt esztendőtol fogva szüntelenül a' sok
essözések 's árvizek ellen panaszkodnak
az emberek. *Amérikanak* déli részéről
ellenben, megnevezve *Brasiliának* azon
részéről, melly *Fernambucótol* fogva
Rio-Janeiróig terjed, azt irták Febr.
8-dikán, hogy ott a' nagy szárazság mi-
att minden patakok kiszáradtak, a' mar-
ha a' szomjuság miatt elhullott, a' népek,
az elepedés miatt a' nagy vizek mellé
gyültek sereggel. Eleség' dolgában is nagy
ínség uralkodott, kivált lisztnek nemléte
miatt, mivelhogy még ott nem találtak
száraz vagy szél malmok. Északi
Amérikábol is hordták oda hajókon a'
lisztet.

Igen ritka levegői nevezetesség tör-
tént Febr. 20-dikán *Katoloniában* *Tar-*
ragona mellett *Alvarezben*. Egész na-
pon esső és nagy meleg lévén, délután-
ni 3 óratájban villámlani kezdett, mely-
re néhány dördülések is következtek; 6½
órákor szörnyű szél támadván, jéggel ele-
gyes eső esett, 's a' közben ismét nagyon
villámlott és dörgött. Ekkor feltisztult;
7 óratájban ismét villámlani kezdett 's
egygyet oly nagyot dördült, hogy az utzá-
kon és mezőkön lévő emberek a' földre
estek. Néhány minuták múlva még dör-
dült egygyet, de nem éppen oly nagyot;
melly után a' fellek kétfelé hasadni látsz-

ván, abból egy nagy tűzmassza szállott-le
szörnyű sebességgel a' Franciscanusok'
klastroma' tornyára, melly az azonlévő
vas keresztet összszeolvasztotta; azután a'
tűzmassza két részre szakadván, a' tem-
plom fedele' gerendázatjának egygyik ol-
dalát meggyújtotta, 's onnét a' klastrom'
falának menvén, a' mellett útját lefelé vet-
te, 's ezen vastag köfalon hat lábnyom
szélességű lyukat tsinált. Ajtókat, abla-
kokat, a' Cellák' ajtózárjaikat, egy szóval
a' mit előltalált mindent megrongált és
összserontsolt. A' Papok éppen ekkor a' Cho-
rusban lévén, a' nagy dördülésnek ereje mi-
att elestek, 's a' bűdöskö' szele őket mind
megfullasztotta volna, ha szerentséjekre
a' lakosok a' templom' fedelit lángbabo-
rulva lenni szemlélvén oda nem szalad-
tak 's az ajtókat meg nem nyitották vol-
na, 's ekképpen friss levegő nem nyomult
volna be az épületbe. Erre megint nagy
jégesső következett, melynek megszüné-
se után az egész levegő eltsendesedett, a'
midőn már a' lakosok is az előbbeni nagy
ijedségből mintegy ismét magokhoz jö-
vén, egész iparkodással a' templom' ol-
tásához fogtak, 's azt meg is mentették
az elégéstől. Ezen rettenetes égi tűznek
nyomdokait tsak más nap' lehetett egész
minémüsége szerént szemlélni: A' torony'
falai a' magok függő egyenességeket (per-
pendicularis állásokat) elvesztették; sok
nagy kövek helyekből kimozdúltak. Ily
romlások szemléltettek a' klastrom' falain
is. Ez a' nagy megrázkodás, mellyet a'
feljebb említett egyenetlen - egy dörgés
okozott, a' falukon is valami két óranyi
távolságra történt ekképpen. Az embere-
ket magokat tsakugyan semmi veszede-
lem nem érte sem a' falukon sem a' vá-
roszon.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aprilis' 15-dik napján 366 $\frac{3}{8}$ — 16-dikén 360 $\frac{1}{4}$ — 17-dikén 355 $\frac{5}{8}$ forintot.